

Nynäshamns
kommun

Översiktlig naturinventering Hallängen 7

Innehåll

Inledning	1
Beskrivning av området	1
Inventerade områden.....	2
Område 1	3
Område 2	5
Område 3	6
Träd.....	7
Bevarandevärda träd.....	9
Naturvärdesinventering och landskapsekologisk analys	15
Bedömning.....	15
Rekommendationer	16

Bilaga 1

Inledning

I början av planprocessen för Hallängen 7 arbetades en undersökning om betydande miljöpåverkan fram (beslutad 2020-04-08). I undersökningen konstaterades att ytterligare inventering av naturvärden krävdes för att ha möjlighet att bibehålla de värden som finns i området. Vidare bedömdes det att områdets betydelse som spridningsväg i Ösmos grönstruktur behövde utredas. Sammantaget uppskattades det som sannolikt att det inte finns så höga värden att planen kommer medföra en betydande miljöpåverkan, men att anpassningar troligtvis behöver göras för att inte förlora viktiga naturvärden.

Denna rapport innefattar en översiktlig inventering av naturvärden medan en naturvärdesinventering inklusive landskapsekologisk analys som har genomförts för hela orten behandlar planområdets värde i ortens grönstruktur¹.

Denna rapport behandlar det som framkom i undersökningen om betydande miljöpåverkan samt resultat från inventering som utfördes den 27 augusti 2020 av Hanna Lilja och Martin Olofsson, ekologer på Nynäshamns kommun. Det är den mer centrala delen av området som har ingått i inventeringen då resterande delar av naturmarken som inte är hårdgjord i huvudsak utgörs av gräsmatta eller plantering.

I bedömningen har hänsyn tagits till det som framkommit i den landskapsekologiska analysen.

Beskrivning av området

Planområdet ligger i Ösmo centrum och består ungefär till hälften av bebyggd/hårdgjord yta och resterande delar av öppen gräsmark och skog. Naturmarken ligger i den centrala delen av planområdet.

Norr om planområdet finns ett område med flerbostadshus och villor. Mellan flerbostadshusen och villorna i öster om dessa löper en lång, smal remsa med främst tall men också av ekar som även återfinns i bostadsträdgårdarna, främst åt norr, men även åt öster.

Söder om planområdet finns en rad med villor längs Nyblevägen och söder om dessa finns ett större sammanhängande skogsområde dominerat av barrskog. I öster ligger en vårdcentral, busstorg och järnvägsstation, i väster finns centrumbebyggelse och parkering. En kraftledning sträcker sig i NV/SO riktning genom hela Ösmo och ligger i direkt anslutning till planområdet på den västra sidan.

¹ Karlsson, L. & Strid, T. 2020. Naturvärdesinventering centrala och södra Ösmo, Nynäshamns kommun. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Nynäshamns kommun. 99 sidor.

Figur 1. Översikt över planområdet

Inventerade områden

Den inventerade delen av planområdet utgör knappt 3000 m². Trots den ringa storleken på undersökningsområdet särskiljer sig ändå tre separata och ungefär lika stora naturområden, vilka beskrivs nedan. Område 1 och 2 separeras av en berghäll som går i dagen som troligtvis används för att gena genom området. Område 2 och 3 separeras av en parkering.

Figur 2. Karta över planområdet och inventeringens tre delområden.

Område 1

Området ligger mellan två parkeringar och Nyblevägen. De norra och södra delarna är mer öppna medan skogen är relativt tät och slyig i den centrala delen. Skogen består av björk, ek, rönn och hassel, med inslag av större tallar och ekar. En av tallarna är död i toppen. Mängden eksly är påtaglig och det förekommer även mycket oxbär. I fältskiktet finns bland annat blåbär, lingon, smultron, örnbräken, stenbär och midsommarblomster. En del liggande klen död ved förekommer. I en intilliggande detaljplan (Vansta 5:28) har en särskild ekinventering genomförts där så kallade efterträdare till en jätteek också pekades ut. Två av dessa ekar ligger inom planområdet och en precis i anslutning till område 1, se figur 6 och 9. Ekarna är spärrgreniga och har delvis döda grenar. Eken i norr är störst med en stamomkrets på cirka 180 cm. Ytterligare en efterträdarek finns strax norr om planområdet.

Figur 3. Område 3 fotat från sydost. Till vänster ses delar av område 2 och den berghäll som skiljer områdena åt. Tallen i förgrunden har en stamomkrets på 145 cm, tallen bakom 139 cm.

Område 2

Här domineras skogen av björk, asp och lönn, med inslag av tall och ask (rödlistad² som EN). Det finns även enstaka oxel, vildapel och hassel. Här finns mycket sly av ask och lönn. I buskskiktet finns nypon, oxbär och enstaka slån. I fältskiktet finns smultron, stenbär, midsommarblomster, blåsippra (rödlistad som LC), bergslok och örnbräken. Det finns även flera stående döda träd (björk och asp).

Figur 4. Den centrala delen av område 2. Tallen i mitten är ett av de träd som är markerade i figur 6 och 9. Fotat från söder.

² Den svenska rödlistan är en lista över arter och deras hotstatus i Sverige. Den baseras på en bedömning av enskilda arters risk att dö ut från landet. Rödlistan består av sju kategorier: LC (livskraftig), DD (kunskapsbrist), NT (nära hotad), VU (sårbar), EN (starkt hotad), CR (akut hotad), RE (nationellt utdöd). Hotade arter är de i kategorierna VU, EN och CR.

Område 3

Denna del av planområdet har en mer parklik karaktär och består av fullvuxna träd av björk, tall, sälg och hassel i en kortklippt gräsmatta. Här finns även stockar från en ek som flyttats hit då gång- och cykelvägen längs Nyblevägen byggdes 2019. Tidigare låg stockarna söder om vårdcentralen i planområdets östra del. Stockarna utgör en så kallad faunadepå som ska gynna bland annat vedlevande insekter och andra arter som behöver död ved. Placeringen av stockarna är i nuläget inte ultimata utan bör placeras i område 1 vid de ekar som finns där.

Figur 5. Område 3 fotat från nordväst. Träden står i huvudsak i en kortklippt gräsmatta. I bakgrunden skymtar Nyblevägen. Tallen till höger är ett av de träd som bör bevaras. Bakom stammen skymtar ytterligare en bevarandevärd tall, se kapitlet om träd nedan.

Träd

Inom planområdet finns ett antal större träd. De består främst av tallar, men även ett par ekar och björkar, samt ett par yngre askar. I figur 6 nedan finns endast en björk markerad. Fler större björkar finns i område 3, några syns i figur 5 ovan.

Figur 6. Planområdet markerat med blå linje. Träden utgörs främst av tallar, men tre ekar finns också i och i närheten av planområdet, en större björk samt ett par yngre askar.

Björk. I planområdet finns flertalet björkar, särskilt i område 2 och 3. Björkar kan inneha höga naturvärden, särskilt när de är gamla och börjar dö eftersom de då utgör utmärkta habitat för en mängd svampar och insekter och där fågelarter lätt kan hitta mat och bohål hackas ut. Eftersom björkar inte uppnår lika hög ålder som till exempel tallar är dessa däremot inte lika lämpade att bevara med planbestämmelser. De björkar som finns i planområdet bedöms därför vara möjliga att fälla för att ge plats för eventuella byggnader. Den björk som står i den västra delen av planområdet mäter 104 cm i omkrets och bedöms ha ett visst ekologiskt och socialt värde. Denna björk bör sparas om det är möjligt, exempelvis införlivas i kommande bostadsgård.

Tall. Det finns en större mängd tallar i planområdet, särskilt nära Nyblevägen. Stamomkretsen ligger mellan 87 till 187 cm, men merparten ligger runt 120 cm. En målsättning med planläggningen är att skapa bebyggelse längs Nyblevägen för att åstadkomma en stadsgata. Detta kommer medföra att flertalet av tallarna behöver tas bort. För att behålla naturvärden på platsen är det dock viktigt att inte alla tallar försvinner. De största träden bör stå kvar, se figur 9 nedan. Om möjligt bör även så många tallar som möjligt i område 1 få stå kvar inom planområdet för att behålla stråket av tallar i

nordsydlig riktning. Dessa träd bör bevaras i plankartan. Kan träden placeras inom mark planlagd som Natur är det mest fördelaktigt.

Ek. Ekarna som redovisas i kartmaterialet är inventerade i arbetet med en intilliggande detaljplan, Vansta 5:28 (norr om busstorget). Samtliga ekar i figur 6 och 9 är så kallade efterträdare till den jätteek som växer inom den fastigheten. Två av ekarna ligger inom planområdet och en precis i anslutning till område 1, se figur 6 och 9. Den exakta placeringen är dock inte helt klarlagd och bör ses över vid uppdatering av grundkartan. Samtliga ekar är spärrgreniga och har delvis döda grenar. Eken i norr är störst med en stamomkrets på cirka 180 cm. Ytterligare en efterträdarek finns strax norr om planområdet (ej redovisad på karta). Samtliga ekar bör bevaras och förses med skydd som inkluderar rotsystemet. Kan träden placeras inom mark planlagd som Natur är detta mest fördelaktigt.

Ask. I planområdet finns två yngre askar samt en mängd asksly i område 2. De yngre askarna står precis i kanten mot den södra parkeringen på "fel" sida om parkeringsräcket, det vill säga på samma sida som bilarna parkerar. Den norra asken är dubbelstammig med stamomkrets på 39 cm och 35 cm, den södra är enstammig med en omkrets på 49 cm. Ask är rödlistad som starkt hotad. Dock bedöms dessa två askar inte inneha så höga naturvärden att de bedöms som bevarandevärda.

Figur 7. Dubbelstammig ask i den norra delen av parkeringen (centralt i bilden). Stammen växer hitom parkeringsracket, tätt samman med en lönn. Fotat från väster.

Figur 8. Den södra asken. Här syns att även detta träd står hitom parkeringsracket.

Bevarandevärda träd

De träd som bedöms ha störst betydelse för naturvärdena har markerats i karta i figur 9 nedan. De utgörs av de tre stora ekarna samt de tre tallarna med störst stamomkrets. De fem tallarna i öster (område 1) som inte är rödmarkerade bevaras om möjligt, likaså björken i västra delen av planområdet.

Figur 9. Träd markerade med röd cirkel har högst naturvärde och bör bevaras. Om möjligt bör även träden inom orange markering bevaras.

Nedan följer bilder på de träd som markerats med röd ring i figur 9.

Figur 10. Bevarandevärd tall i norra delen av området. Stamomkrets 168 cm. Till vänster i bilden syns även en ek som också bör bevaras. Bilden är tagen från väster.

Figur 11. Samma bild som figur 5. Tallen till höger samt den tall som skymtar bakom är bevarandevärda. Tallen i förgrunden mäter 170 cm i omkrets, den bakom 187 cm.

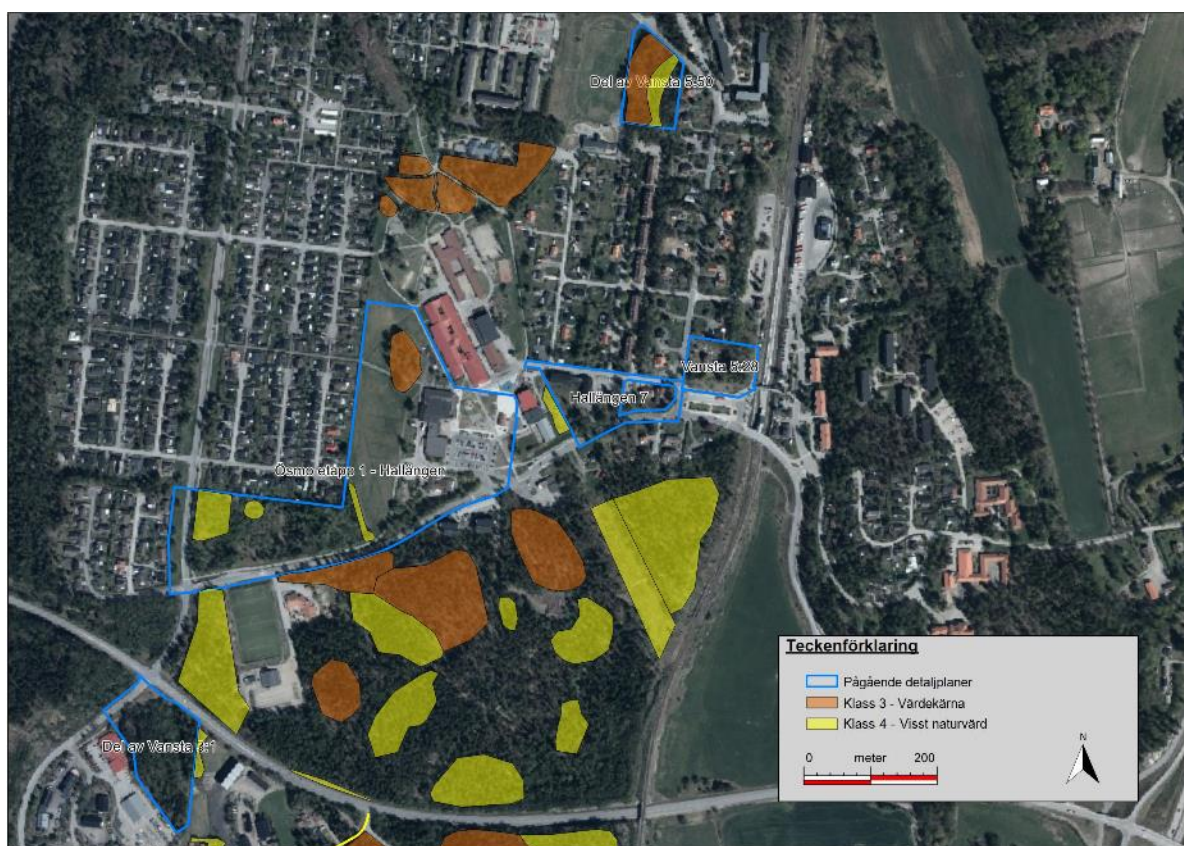
Figur 12. Områdets största ek, samma ek som i figur 10. Eken står nära plangränsen mellan två parkeringar. Eken ingick även i en inventering av efterträdare till en jätteek på fastigheten Vansta 5:28 cirka 170 meter nordost om denna ek. Bilden är fotad från väster.

Figur 13. De två bevarandevärda ekarna i söder, fotade från sydväst. Den vänstra eken ligger eventuellt inte inom planområdet, alternativt precis på gränsen. Även dessa ekar är efterträdare till den jätteek som finns nordost om planområdet.

Naturvärdesinventering och landskapsekologisk analys

Under 2020 genomfördes en naturvärdesinventering och landskapsekologisk analys över stora delar av orten och området runt omkring. Den landskapsekologiska analysen innefattade Hallängen 7. I analysen konstateras att orten är så liten att den inte bedöms utgöra någon större barriär för arter som rör sig i landskapet. Dock är det fortfarande av vikt att ekar och tallar bevaras som livsmiljöer inom Ösmo. Rapporten konstaterar även att ny bebyggelse bör etableras i närheten av befintlig bebyggelse och i områden med lägre naturvärde, att det är viktigt att så långt som möjligt bevara sammanhängande naturområden med visst naturvärde, särskilt i anslutning till värdekärnor (se figur 14 nedan), samt för att långsiktigt bevara större sammanhängande skogsområden och gröna stråk kan det i vissa fall även vara lämpligt att spara mer triviala skogsbestånd.

Figur 14. Resultat från naturvärdesinventering över delar av Ösmo. Kraftledningsgatan väster om Hallängen 7 har bedömts ha visst naturvärde.

Närmast planområdet för Hallängen 7 har den del av kraftledningsgatan bedömts ha visst naturvärde.

Bedömning

I planområdet finns naturvärden vilka främst är kopplade till större träd medan övrig natur inom planområdet bedöms ha låga naturvärden. Två fridlysta arter har uppmärksamats: blåsippan (LC)

samt ask (EN) i område 2. Blåsippa är en vanligt förekommande art i kommunen och bedöms ha god bevarandestatus både lokalt, regionalt och på biogeografisk nivå. Ask är istället rödlistad som starkt hotad på grund av svampsjukdomen askskottsjuka som drabbat många av landets träd. Askar av den storlek som finns i planområdet är dock relativt vanliga lokalt och bedöms endast ha ett visst bevarandevärde.

Rekommendationer

För att bevara naturvärden i området utifrån ovanstående bedömning och landskapsekologisk analys rekommenderas följande:

- Träd som är utpekade med röd markering i figur 9 bör ges ett bevarandeskydd i plankartan. Om möjligt även björken i väster samt de tallar som finns i område 2. Mest fördelaktigt är att planlägga områden kring skyddsvärda träd som Natur och därmed inkludera ett lite större område med träd.
- Kontrollera om samtliga ekar som markerats i figur 9 ligger inom planområdet vid uppdatering av grundkartan.
- Om träd ändå bedöms behöva avverkas bör minst en stam per avverkat trädslag läggas upp som faunadepå på mark som beläggs med bestämmelsen Natur och i anslutning till träd av samma art.
- Hänsyn måste tas till rotsystemet på de träd som bevaras i planen. Träd som är 21–65 cm i stamdiameter mätt på 1,3 meters höjd ska ha ett skyddsavstånd på minst 10 meters radie mätt från stammens mitt. Trädskyddsområdet och ovanjordiska begränsningar ska ritas runt samtliga träd/trädgrupper om detta sträcker sig ut på kvartersmark. I planen bör nuvarande och beräknad slutlig kronutbredning redovisas för de bevarade träden. För vidare information se skriften Standard för skydd av träd³, avsnitt 1.8. och 2.2.
- Hänsyn behöver även tas till träd som angränsar till planområdet så att dess rötter inte skadas av planläggningen.

Rapporten är upprättad av:

Hanna Lilja, kommunekolog
Martin Olofsson, ekolog
2020-11-19

³ Standard för skyddande av träd vid byggnation 2.0, Sveriges lantbruksuniversitet, Rapport 2018:02

Figur 1. Karta över träden som inventerats. Siffrorna symboliserar trädens ID-nummer i kommunens trädatabas.

Figur 2. Tabell över de inventerade träden.

ID	Svenskt namn	Stamomkrets [cm]	Stamdiameter [cm]
570	Ek	177/180	56,4
571	Tall	170	54,1
572	Tall	168	53,5
573	Tall	122	38,9
574	Tall	140	44,6
575	Tall	139	44,3
576	Tall	145	46,2
577	Tall	93	29,6
578	Tall	99	31,5
579	Tall	103	32,8
580	Tall	125	39,8
581	Tall	114	36,3
582	Tall	87	27,7
583	Tall	127	40,4
584	Tall	110	35,0
585	Tall	122	38,9
586	Tall	187	59,6
587	Tall	113	36,0
588	Tall	115	36,6
589	Ek	153/160	48,7
590	Ek	172/180	54,8
591	Björk	104	33,1
1346	Ask	39, 35	12,4/11,1
1347	Ask	47	15,0